

***Kulturaftale 2021-24 mellem kulturministeren
og
Kulturregion Sønderjylland-Schleswig***

Aftalegrundlaget består af nærværende aftale med seks integrerede, obligatoriske bilag:

Bilag 1 Omverdensanalyse

Bilag 2 Mission og vision for kulturregionen

Bilag 3 Uddybende beskrivelse af indsatsområder, herunder formål og resultatmål

Bilag 4 Uddybning af kulturaftalens bevillingsmæssige grundlag og vilkår

Bilag 5 Organisation, herunder en beskrivelse af balancen mellem politisk ansvar og kulturel sagkundskab

Bilag 6 Plan for erfaringsudveksling på tværs af kulturregioner og øvrig kommunikation

Aftaleparter

Aftalen er indgået mellem kulturministeren og Kulturregion Sønderjylland-Schleswig, der består af et samarbejde mellem følgende kommuner: Stadt Flensburg, Stiftung des Kreises Nordfriesland, Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg, Haderslev Kommune, Aabenraa Kommune, Tønder Kommune og Sønderborg Kommune samt Region Syddanmark. Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Schleswig-Holstein ved Land Schleswig-Holstein støtter fast kulturaftalen med et årligt økonomisk bidrag.

Aftaleperiode

Fra den 1. januar 2021 til den 31. december 2024.

Lovgrundlag

Kulturregionen får statstilskud ifølge Lovbekendtgørelse nr. 728 af 7. juni 2007 om Kulturministeriets kulturaftaler med kommuner m.v. og om regionernes opgaver på kulturområdet, Lov nr. 563 af 24. juni 2005 om ændring af en række love på kulturområdet (udmøntning af kommunalreformen på kulturområdet), Lov nr. 1532 af 19. december 2017 om udlodning af overskud og udbytte til lotteri § 16 samt kulturaftalen for perioden 2021-24.

Overordnet formål med kulturaftalerne

- At understøtte kommuners engagement
- At styrke samarbejdet kommuner imellem
- At styrke samarbejdet mellem kommuner og stat
- At fastholde og udbygge den kulturpolitiske dialog og værdidebat mellem stat og kommuner
- At give større dispositionsfrihed på det kommunale niveau og sætte fokus på overordnede mål og resultater
- At sikre en bedre ressourceudnyttelse gennem kulturregional koordinering og arbejdsdeling

- At fremme og videreudvikle de kulturelle institutioner, produktionsmiljøer og aktiviteter i kulturregionen med vægt på kvalitet
- At opsamle og videregive særlig viden og erfaringer på kulturområdet til gavn for det samlede kulturliv i hele landet

Aftalens formål og indhold

Kulturaftalen 2021-24 har hovedsageligt fokus på udviklingsinitiativer med national relevans vedrørende børn og unge op til 20 år.

Grænselandets børn og unge orienterer sig lokalt, nationalt eller sågar globalt, men har ikke blik for grænselandet som helhed. Det er en fælles udfordring for det dansk-tyske grænseland, at de unge søger væk fra området – og mange vender ikke tilbage igen. Derfor skal børn og unge, men også voksne, inspireres til at se mulighederne og ikke lade sig bremse af benspænd som sproglige, strukturelle eller kulturelle forskelle.

Selvom kulturaftalen har fokus på børn og unge, er de voksne vigtige som ressourcepersoner, der introducerer til kunst og kultur og understøtter børn og unge i aktivt at deltage i kunstneriske og kulturelle aktiviteter. Voksne skal dog hjælpes til at være gode samtalepartnere for børn og unge, så der er en ligeværdig interesse for hinandens oplevelse af kunst og kultur.

De voksne er også vigtige som rollemodeller, og deres kulturelle ageren smitter af på børn og de unge. I det grænseoverskridende samarbejde er der brug for, at de voksne taler positivt om fordelene ved dansk-tyske kulturmøder, og i deres handling viser merværdien ved at engagere sig i interessefællesskaber på tværs af grænsen. Børn og unge skal kunne spejle sig i de voksnes engagement og på den måde se det som et naturligt tilvalg at mødes og være engageret i kunst og kultur på tværs af hele kulturaftalens dansk-tyske partnergeografi.

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig vil i perioden 2021-2024 arbejde på at fremme de gode rammer for, at især børn og unge indgår i kunstneriske og kulturelle fællesskaber på tværs af grænsen og på at formidle den fælles kulturarv på en ny og involverende måde.

Kulturaftalens indsatsområder skal understøtte, at særligt børn og unge får en større viden om den kulturelle, sproglige og historiske fællesmængde, der binder grænselandet sammen, og sikre, at de oplever den merværdi, der er i at deltage i dansk-tyske kulturmøder. De dansk-tyske kulturmøder sker i den musikalske talentudvikling, i den eksperimenterende og involverende kulturarvsformidling og i aktiviteter med fokus på vigtigheden af fysisk og mental sundhed og trivsel.

Grænselandets mange kulturinstitutioner er omdrejningspunktet for dette, og der lægges op til samarbejder med de institutioner såsom dagtilbud, skole og

ungdomsuddannelser, der er ramme for børn og unges hverdag. Det sikrer, at kulturmøderne og de kulturelle og kunstneriske fællesskaber finder sted, hvor børn, unge og voksne færdes. Dermed øges sandsynligheden for, at netværk og fællesskaber lever videre efter kulturaftaleperioden.

Kulturaftalen har en særlig ambition om at skabe rammer for kreativitet og kulturel og kunstnerisk nytænkning, og derfor vil alle kommunale aftalepartnere få ansvaret for at udvikle og gennemføre eksperimenterende projekter under indsatsområderne, der kan inspirere de andre i partnerkredsen – og gerne også i en national dansk og tysk kontekst.

Indsatsområder

Med udgangspunkt i omverdensanalyse, mission og vision vil kulturregionen i aftaleperioden arbejde med følgende indsatsområder:

Rum til fællesskab og Fælles om kulturarv.

Skema A er en præsentation af kulturregionens indsatsområder for de kommende fire år, herunder det overordnede resultatmål for hvert indsatsområde. Kulturregionen beskriver indsatsområder og resultatmål nærmere i bilag 3.

Skema A om indsatsområder og mål

Indsatsområde	Indsatsområdets formål	Resultatmål
<p>Rum til fællesskaber</p> <p>”Indsatsområdet skal understøtte mulighederne for, at særligt børn og unge fra grænselandet kan mødes og aktivt deltage i kulturelle, kreative og borgernære fællesskaber”.</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="368 315 927 831">1. <u>Kulturaftalen som platform for kreative netværk</u> Etablering af inspirerende og kreative netværk for borgere, kulturinstitutioner og kunstneriske interessefællesskaber, så mulighederne for aktiv deltagelse på tværs af grænsen fremmes. Der er et særligt fokus på grænselandets kulturinstitutioner som attraktive rammer for børn og unges kreative og kunstneriske interessefællesskaber. <li data-bbox="368 882 927 1352">2. <u>Aktive borgernære fællesskaber</u> Indsatsområdet skal bidrage til at fremme borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel. Vi vil udvikle og understøtte kultur- og bevægelsestilbud med fokus på at gøre disse tilbud til en naturlig del af borgernes valg, når det gælder deres mentale og fysiske sundhed og trivsel. Gennem aktiviteterne fremmes oplevelsen af at være del af et fællesskab. <li data-bbox="368 1391 927 1704">3. <u>Musikalske fællesskaber</u> Skabe en udviklende ramme for børn og unges talentudvikling i musikalske fællesskaber på tværs af grænsen, samt styrke fællesskabet med børn og unges netværk og publikum igennem den fælles musikalske oplevelse. 	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="983 315 1549 786">1. <u>Kulturaftalen som platform for kreative netværk</u> Med kulturinstitutionerne som platform vil vi understøtte eksisterende og nye netværk og aktiviteter for, med og af borgerne på begge sider af grænsen med særligt fokus på involvering af børn og unge. Projekterne skal øge interaktionen mellem kulturinstitutionernes ”traditionelle” brugere og nye brugere. <li data-bbox="983 882 1549 1151">2. <u>Aktive borgernære fællesskaber</u> Projekterne skal øge borgernes, særligt børn og unges, kendskab til og lyst til at deltage i kultur- og bevægelsestilbud i grænselandet, som kan understøtte mental og fysisk sundhed. <li data-bbox="983 1361 1549 1765">3. <u>Musikalske fællesskaber</u> Projekterne under indsatsområdet skal bringe børn, unge og voksne sammen i udviklende musikalske fællesskaber. Musikaktører på begge sider af grænsen bringer musikudøvere, både talenterne og bredden, sammen, og udvikler nye måder at interagere med deres netværk og publikum i grænselandet.
<p>Fælles om kulturarv</p> <p>”Indsatsområdet skal styrke den</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="368 1771 927 1968">1. <u>Kendskab til historien i grænselandet og formidling af den fælles kulturarv</u> Kulturaftalens aktiviteter skal afspejle historiens særegne 	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="983 1771 1549 1968">1. <u>Kendskab til historien i grænselandet og formidling af den fælles kulturarv</u> Udvikling af nye formater og projekter med henblik på kulturel

<p>kulturelle dannelse og sammenhængskraften i regionen gennem viden om og engagement i grænselandets historie og kultur”</p>	<p>karakter og grænselandets fælles kulturarv. Gennem aktiviteterne skal regionens borgere - især børn og unge - og besøgende opnå et større kendskab til og opleve grænselandets fælles kulturarv.</p> <p>Ekstern viden og ekspertise på børne- og ungeområdet inddrages i udviklingen af projekterne for at sikre kvalitet.</p> <p>2. <u>Sproglig mangfoldighed</u> Med udgangspunkt i børn og unges hverdag skal børn og unge og voksne opnå øget kendskab til og flere muligheder for at opleve og engagere sig i grænselandets unikke sproglige mangfoldighed (tysk, dansk, plattysk, sønderjysk, frisisk).</p> <p>3. <u>Musikalsk kulturarv</u> Befolkningen og særligt børn og unge skal opnå større viden om grænselandets fælles musikalske kulturarv.</p> <p>4. <u>Arkitektur og design i grænselandet</u></p>	<p>dannelse og aktiv involvering af børn og unge. Forskellige kulturaktører som f.eks. kunstnere og lokalhistoriske foreninger såvel som andre kulturaktører bliver opfordret til at udvikle nye tilgange til formidling af grænselandets kulturarv.</p> <p>Støtte til kulturinstitutionernes samarbejder i grænseregionen fører til innovative, let tilgængelige formidlingsprojekter om regionens materielle og immaterielle kulturarv. Særligt målgruppfokus er på børn og unge, der gennem kendskab til regionens mangfoldige og sammenhængende kulturarv bliver mere bevidste om historiske dilemmaer og betydningen heraf for deres nutidige og fremtidige dagligdag.</p> <p>2. <u>Sproglig mangfoldighed</u> Børn og unge i grænselandet udvikler en forståelse for den sproglige mangfoldighed gennem kulturelle kulturarvsprojekter.</p> <p>3. <u>Musikalsk kulturarv</u> Kunstnere og lokalhistoriske foreninger såvel som andre kulturaktører udvikler nye tilgange til grænselandets musikalske kulturarv og inddrager børn og unge aktivt i formidlingen.</p> <p>4. <u>Arkitektur og design i grænselandet</u></p>
---	--	---

	<p>Arkitektur og design skal formidles, så særligt børn og unge reflekterer over, hvilke valg der ligger bag arkitektur, og gennem aktiv deltagelse selv tager stilling til grænselandets fremtidige arkitektur og design. Det skal udforskes, om og hvordan ligheder, forskelle og særegne træk ved arkitekturen og designtraditionerne i grænselandet afspejler forskellige tiders livsstile og den samfundsmæssige udvikling. Der støttes op om netværksdannelse imellem områderne fredning af fortidsminder, by- og regionalplanlægningen, arkitektur og design i grænselandet.</p>	<p>Gennem inddragelse af aktører inden for design og arkitektur skabes rammer for børn, unge og voksnes refleksion over design og arkitektur og grænselandets udvikling.</p>
--	---	--

Finansiering og statistik

Statens tilskud til indsatsområderne kommer fra Puljen til kultur i hele landet. Puljen er øremærket til udvikling og forudsætter en kulturregional egenfinansiering på minimum 50 pct.

Tabel B viser den samlede finansiering, dvs. kulturregionens egenfinansiering og statens medfinansiering. Kulturregionen uddyber i bilag 4 aftalens bevillingsmæssige grundlag og vilkår, herunder kulturregionens prioritering af midlerne på indsatsområdeniveau.

Tabel B Den samlede finansiering af indsatsområder i aftaleperioden (2020-tal)

	2021	2022	2023	2024	Alt i alt
Kulturregionens egenfinansiering	1.568.741	1.559.233	1.559.233	1.559.233	6.246.440
Statens medfinansiering fra Puljen til kultur i hele landet	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	5.600.000
I alt	2.968.741	2.959.233	2.959.233	2.959.233	11.846.440

Tilskud fra Puljen til kultur i hele landet forudsætter, at Folketingets finansudvalg vedtager aktstykket om udlodningsmidler til kulturelle formål i de enkelte aftaleår.

Slots- og Kulturstyrelsen kan bede kulturregionen om at indsende statistiske oplysninger m.v. i lighed med kommuner, der ikke er omfattet af en kulturaftale

Regnskab, status og slutevaluering

Regnskab, status og evaluering skal tage udgangspunkt i kulturaftalens omverdensbeskrivelse, mission, vision, indsatsområder og resultatmål.

Frist for regnskab er den 15. september året efter regnskabsårets afslutning. Regnskab skal aflægges på regnskabsskema udarbejdet af Slots- og Kulturstyrelsen, og skal omfatte både statstilskud og kulturregionens egenfinansiering.

Regnskabsoplysningerne skal underskrives af revisor.

Sammen med regnskabet skal kulturregionen afgive en kortfattet, skriftlig status for indsatsområdernes formål og resultatmål med henblik på dialog med Slots- og Kulturstyrelsen.

Senest den 1. marts i aftalens sidste år skal kulturregionen indsende en skriftlig slutevaluering, der kan danne grundlag for forhandling om en eventuel ny aftale.

Tilsyn

Kulturregionen har tilsynsforpligtelsen for de konkrete initiativer, der modtager støtte fra kulturregionen i henhold til kulturaftalen.

Genforhandling, justering og opsigelse af kulturaftalen

Genforhandling eller justering af aftalen kan finde sted ved væsentlige ændringer af det grundlag, aftalen er indgået på, og i øvrigt når parterne er enige herom.

Underskrift af aftalen

.....
Sted og dato

.....
Sted og dato

.....
Kulturregion Sønderjylland-Schleswig

.....
Kulturministeren

Omverdensanalyse

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig er et samarbejde mellem tre tyske og fem danske partnere: Stadt Flensburg, Kulturstiftung des Kreises Nordfriesland, Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg, Haderslev Kommune, Aabenraa Kommune, Tønder Kommune og Sønderborg Kommune samt Region Syddanmark. Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Schleswig-Holstein støtter fast kulturaftalen med et årligt økonomisk bidrag.

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig ligger i det nordligste Tyskland og det sydligste Danmark. Her bor ca. 700.000 personer, omkring 450.000 på den tyske side og omkring 250.000 på den danske. Området strækker sig over 8.000 km².

Forud for denne aftale har der fra 2013-2016 og fra 2017-2020 været to foregående kulturaftaler mellem de samme partnere. Med de erfaringer, som partnerne har gjort sig under de første grænseoverskridende kulturaftaler, skal der nu arbejdes videre hen imod en styrket udvikling af parternes fælles indsats på kulturområdet.

Styrke: Grænselandet som motor for udvikling

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig er knyttet sammen af en sammenhængende historie og en stærk kulturarv, der giver et naturligt afsæt for at udforske hinandens perspektiver på det fælles. Der er på begge

Umfeldanalyse

Die Kulturregion Sønderjylland-Schleswig ist eine Kooperation zwischen drei deutschen und fünf dänischen Partnern: der Stadt Flensburg, der Stiftung Nordfriesland, der Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg, Haderslev Kommune, Aabenraa Kommune, Tønder Kommune und Sønderborg Kommune sowie der Region Syddanmark. Das Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Schleswig-Holstein gewährt der Kulturvereinbarung jährlich eine finanzielle Unterstützung.

Die Kulturregion Sønderjylland-Schleswig liegt im äußersten Norden Deutschlands und im äußersten Süden Dänemarks. Hier leben etwa 700.000 Menschen, davon rund 450.000 auf der deutschen und rund 250.000 auf der dänischen Seite. Das Gesamtgebiet umfasst ca. 8.000 km².

Dieser Vereinbarung gingen im Zeitraum 2013-2016 und 2017-2020 zwei Kulturvereinbarungen derselben Partner voraus. Mit den Erfahrungen, die die Partner während der ersten beiden grenzüberschreitenden Kulturvereinbarungen gemacht haben, soll jetzt die Entwicklung der gemeinsamen kulturellen Maßnahmen fortgesetzt werden.

Stärke: Das Grenzland als Motor für Entwicklung

Die Kulturregion Sønderjylland-Schleswig ist durch eine gemeinsame Geschichte und ein bedeutsames Kulturerbe miteinander verbunden. Das bietet eine natürliche Grundlage, um die gegenseitigen Perspektiven auf

sider af grænsen en stor politisk vilje til samarbejde, da den særlige grænselandsplacering af alle partnere opfattes som motor for grænseregionens samlede udvikling men også for de enkelte partners attraktivitet som steder at bo og besøge.

Udfordringer: Svag regional orientering blandt unge

Fastholdelse af særligt de yngre borgere er et emne, der fylder på dagsordenen på begge sider af grænsen, og her kunne de særlige muligheder som grænselandsborger være et vigtigt fastholdelsesparameter. Desværre er viden om den fælles kulturarv og interessen for de umiddelbare naboer på den anden side af grænsen lille blandt regionens yngre borgere, der snarere orienterer sig mod hovedbyerne i Danmark og Tyskland. Undersøgelser blandt børn og unge i dansk-tyske projekter vidner om, at de har et nationalt og globalt perspektiv, men at den regionale orientering over grænsen er meget svag.

Udviklingsmuligheder: Unge i grænselandet

Et vigtigt udviklingspotentiale i den kommende kulturaftaleperiode er derfor at vække børns og unges interesse for de fordele, de får gennem deltagelse i kulturelle fællesskaber på tværs af grænsen og mindretal-flertal og for den fælles historie og kulturarv. I denne sammenhæng er manglende sprogkundskaber et bispænd, der gør det nødvendigt at indtænke

Gemeinsamkeiten zu erforschen. Auf beiden Seiten der Grenze herrscht ein großer politischer Wunsch nach Zusammenarbeit, da die Besonderheit des Grenzlandes von allen Partnern als Motor für die gesamte Entwicklung der Grenzregion empfunden wird und auch die Attraktivität für Einwohner*innen und Besucher*innen stärkt und weiterentwickelt.

Herausforderungen: Bei jungen Menschen ist die Ausrichtung auf die Region nur schwach ausgeprägt

Jüngere Menschen in der Region zu halten, ist ein Thema, das auf beiden Seiten der Grenze Relevanz hat. Hier könnten die besonderen Möglichkeiten als Grenzlandbewohner ein wichtiger Parameter für das Festhalten der jungen Menschen sein. Doch das Wissen um das gemeinsame Kulturerbe und das Interesse an den direkten Nachbarn auf der anderen Seite der Grenze ist bei den jüngeren Menschen schwach ausgeprägt. Sie zieht es eher in die großen Städte in Deutschland und Dänemark. Untersuchungen aus deutsch-dänischen Kinder- und Jugendprojekten zeigen, dass sie eine nationale und globale Perspektive besitzen, jedoch das Interesse für das regionale, grenzüberschreitende Geschehen schwach ausgeprägt ist.

Entwicklungsmöglichkeiten: Jugendliche im Grenzland

In der kommenden Kulturvereinbarungsperiode liegt ein großes Entwicklungspotential darin, bei Kindern und Jugendlichen ein Interesse für das Regionale und das gemeinsame Kulturerbe und die Geschichte zu wecken. Sie sollen erkennen, dass es Vorteile mit sich bringt, wenn sie an kulturellen Gemeinschaften über die Grenze hinweg und zwischen

stimulering af nabosprogsinteressen sammen med udvikling af det kulturelle samarbejde.

Ud over det naturlige fokus på børn og unge er det også nødvendigt at indtænke de voksne borgere i kulturaftalens aktiviteter. De voksne har en afgørende betydning for at introducere børn og unge til kulturelle tilbud og for at understøtte talentudvikling. Særligt i grænselandet er de voksne imidlertid også vigtige som meningsdannere, fordi de påvirker børns og unges holdning til det at indgå i dansk-tyske fællesskaber og til at interessere sig for naboens kultur og sprog. Vi har brug for de voksne som gode forbilleder, der taler det dansk-tyske samarbejde op og udlever samarbejdet i praksis. Børn og unge skal inspireres til og opleve det som et naturligt tilvalg at deltage i projekter på tværs af grænsen.

Organisatorisk forankring af tværinstitutionelle samarbejder

I de tidligere kulturaftaleperioder er der opbygget tætte samarbejdsrelationer på kulturområdet, men det grænseoverskridende samarbejde er i kulturinstitutionerne stadig meget personafhængigt. Et udviklingsperspektiv kræver en større institutionel forankring, så samarbejdet breder ud over den faste kerne af ildsjæle og bliver mere bæredygtigt.

Minderheiten und Mehrheiten teilnehmen. In diesem Zusammenhang sind fehlende Sprachkenntnisse ein Hindernis und es ist daher notwendig, neben der Entwicklung der kulturellen Zusammenarbeit auch das Interesse an den Nachbarsprachen zu stimulieren.

Neben dem natürlichen Fokus auf Kinder und Jugendliche ist es auch notwendig, die erwachsenen Einwohner*innen in die Aktivitäten der Kulturvereinbarung miteinzubeziehen. Die Erwachsenen im Umfeld von Kindern und Jugendlichen tragen maßgeblich dazu bei, dass Kinder und Jugendliche mit Kulturangeboten in Berührung kommen und Talente gefördert werden. Insbesondere im Grenzland sind die Erwachsenen auch wichtige Meinungsmacher, die die Einstellung der Kinder und Jugendlichen zur Teilnahme an deutsch-dänischen Gemeinschaften und zum Interesse für die Sprache und Kultur des Nachbarn wesentlich beeinflussen. Gute Vorbilder sind notwendig, die positiv über die deutsch-dänische Zusammenarbeit berichten und die Zusammenarbeit vorleben. Kinder und Jugendliche brauchen Inspiration, um zu erkennen, dass es ganz natürlich ist, an grenzüberschreitenden Projekten teilzunehmen.

Organisatorische Verankerung der institutionellen Zusammenarbeit

In den vorherigen Kulturvereinbarungsperioden wurden enge Beziehungen bei der Zusammenarbeit im Kulturbereich aufgebaut, doch die grenzüberschreitende Zusammenarbeit in den Kulturinstitutionen ist immer noch sehr abhängig von einzelnen Personen. Perspektivisch bedarf es einer stärkeren institutionellen Verankerung, so dass die

Strukturforskelle kræver både vedholdenhed og eksperimenter

I en grænselandskontekst er det en udfordring, at der er strukturforskelle på tværs af grænsen, der gør, at institutionerne ikke matcher hinanden 1:1. Af denne grund vil der være et særligt fokus på at støtte fødekæden på musikområdet, idet musikskolerne i deres opgavefelt ligner hinanden og har opbygget et fantastisk samarbejde med folkBaltica ensemblet.

Omvendt skal der eksperimenteres, når det gælder samarbejdet inden for andre genrer, hvor det institutionelle landskab er forskelligt på den danske og tyske side. Strukturforskelle, den sproglige og kulturelle mangfoldighed med mindretal-flertal, land-by og en national grænse kræver kreativitet i projekternes indhold og formidling.

Zusammenarbeit sich über den festen Kern der Enthusiasten hinaus verfestigt und dadurch nachhaltiger wird.

Strukturunterschiede verlangen Durchhaltevermögen und Experimente

Strukturunterschiede zwischen den beiden Ländern stellen im Grenzlandkontext eine Herausforderung dar. Die Institutionen sind nicht direkt miteinander vergleichbar. Aus diesem Grund wird ein besonderer Fokus darauf liegen, die Weiterentwicklung und das Wachstum im Musikbereich zu unterstützen. Die Aufgabengebiete der Musikschulen der beiden Länder ähneln einander und sie haben eine phantastische Zusammenarbeit mit dem folkBALTICA Ensemble entwickelt.

Andererseits muss auch experimentiert werden, wenn es um die Zusammenarbeit innerhalb anderer Sparten geht, bei denen sich die institutionellen Gegebenheiten auf deutscher und dänischer Seite unterscheiden. Die Strukturunterschiede, die sprachliche und kulturelle Vielfalt von Minderheiten und Mehrheiten, Unterschiede zwischen Stadt und Land sowie eine nationale Grenze erfordern Kreativität in Bezug auf Inhalt und Vermittlung der Projekte.

Kulturregionens mission og vision

Mission

Kultursamarbejdet i Kulturregion Sønderjylland-Schleswig bidrager til den gensidige forståelse mellem borgerne i den dansk-tyske region Sønderjylland-Schleswig og grænseregionens udvikling.

Vision

Kulturen er drivkraft for udviklingen af fællesskabsfølelsen i grænselandet.

Kulturen som drivkraft for fællesskabsfølelse

Kulturregion Sønderjylland-Schleswigs kulturaftale er en samarbejdsplatform, hvor kulturen ses som drivkraft for udviklingen af grænselandet og fællesskabsfølelsen mellem borgerne.

Gennem personlige møder med kulturen som omdrejningspunkt skal den gensidige forståelse på tværs af grænsen, befolkningsgrupper og generationer styrkes, så forskelligheder ikke adskiller, men giver indsigt i andres perspektiver på verden. Formidling af den fælles kulturarv og historie på nye måder, der involverer og giver lyst til at udforske den mangfoldige kunst og kultur i grænselandet, ses som et særligt vigtigt element i at styrke sammenhængskraften og dermed også kulturregionen som et attraktivt sted at bo og besøge.

Mission und Vision der Kulturregion

Die Mission

Die Kulturkooperation trägt zum gegenseitigen Verständnis zwischen den Einwohner*innen in der deutsch-dänischen Region Sønderjylland-Schleswig und zur Entwicklung der Grenzregion bei.

Die Vision

Die Kultur ist die Antriebskraft für die Entwicklung des Gemeinschaftsgefühls im Grenzland.

Die Kultur als Antriebskraft des Gemeinschaftsgefühls

Die Kulturvereinbarung der Kulturregion Sønderjylland-Schleswig begreift sich als eine Plattform der Zusammenarbeit, bei der die Kultur die Entwicklung des Grenzlandes und des Gemeinschaftsgefühls der Einwohner*innen vorantreibt.

Durch persönliche Begegnungen rund um die Kultur soll das gegenseitige Verständnis grenz- und generationsübergreifend sowie zwischen verschiedenen Bevölkerungsgruppen gestärkt werden, so dass die Unterschiede nicht trennen, sondern Einblicke in die unterschiedlichen Perspektiven der Menschen geben. Die Vermittlung des gemeinsamen Kulturerbes und der gemeinsamen Geschichte wird neu aufgestellt. So soll das Interesse geweckt werden, die vielfältige Kunst und Kultur des Grenzlandes zu erforschen. Die Vermittlung wird somit als ein wichtiges Instrument zur Stärkung des Zusammenhalts gesehen, welches dazu

Der er et særligt fokus på at skabe gode rammer for kreativitet, kulturel nytænkning og engagement, fordi det bidrager til partnernes bosætnings- og fastholdelsesstrategier og samtidig bringer borgerne sammen om nye oplevelser.

Kulturregionens partnere arbejder for, at kulturen i grænselandet er et fokusområde i dagtilbud, skoler og ungdomsuddannelser, men også at det fælles arbejde med udvikling af attraktive talentmiljøer på tværs af aftalens partnere videreudvikles.

I denne sammenhæng opleves det som vigtigt at inddrage de voksne, der er i børnenes og de unges netværk, og udvikle deres kompetencer til at forstå, involvere sig i og starte samtaler om kunst og kultur. Kunst og kultur skal være den lim, der giver børn, unge og voksne oplevelsen af at være del af et berigende fællesskab og et nyt samtalesprog.

beiträgt, die Kulturregion zu einem attraktiven Ort zum Leben und für Besucher*innen zu machen.

Besonderes Augenmerk liegt auf der Schaffung guter Rahmenbedingungen für Kreativität, neue kulturelle Denkweisen und Engagement, da dies die lokalen Entwicklungsstrategien der Partner unterstützt und gleichzeitig Raum für gemeinsame Erlebnisse der Einwohner*innen bietet.

Die Partner der Kulturregion arbeiten gemeinsam darauf hin, die Kultur im Grenzland zu einem Themenschwerpunkt für Kindertagesstätten, Schulen und weiterführende Schulen zu machen. Auch soll die gemeinsame Entwicklungsarbeit hinsichtlich der Schaffung attraktiver Talentförderungsangebote fortgesetzt werden. Es wird in diesem Zusammenhang als wichtig angesehen, die Erwachsenen aus dem Umfeld der Kinder und Jugendlichen mit einzubeziehen. Sie sollen notwendige Kompetenzen entwickeln, um sich aktiv einzubringen und Gespräche über Kunst und Kultur zu initiieren. Kunst und Kultur sollen das verbindende Element sein, das dafür sorgt, dass sich Kinder, Jugendliche und Erwachsene als Teil einer bereichernden Gemeinschaft verstehen. Kunst und Kultur werden so zu einer gemeinsamen neuen Sprache.

Indsatsområder og resultatmål

Indsatsområde 1: Rum til fællesskab

”Indsatsområdet skal understøtte mulighederne for, at særligt børn og unge fra grænselandet kan mødes og aktivt deltage i kulturelle, kreative og borgernære fællesskaber”.

Sammenhæng med omverdensanalyse

Indsatsområdet tager udgangspunkt i de potentialer, der er i stærke kunstneriske og kulturelle fællesskaber på tværs af grænsen, så særligt børn og unge får øjnene op for fordelene ved at bo i et grænseland. Netværk mellem kulturinstitutioner samt understøttelse af samskabelsesprojekter skal afhjælpe, at børn og unge orienterer sig væk fra lokalområdet og ikke ser fordelene ved at bo i et grænseland.

Voksne vil også indgå i indsatsområdet, da de både skal introducere til og fastholde børn og unges interesse for aktivt at deltage i kunstneriske og kulturelle aktiviteter, men også fordi de skal være rollemodeller og gennem deres eget engagement i dansk-tyske kunstneriske og kulturelle interessefællesskaber vise, at samvær og samskabelse på tværs af grænsen giver mening og er en naturlig del af at bo i et grænseland.

Handlungsfelder und Zielwerte

Handlungsfeld 1: Raum für Gemeinschaft

„Das Handlungsfeld soll dazu beitragen, dass insbesondere Kinder und Jugendliche der Grenzregion die Möglichkeit erhalten, sich in kulturellen, kreativen und bürgernahen Gemeinschaften zu begegnen.“

Zusammenhang mit der Umfeldanalyse

Das Handlungsfeld greift die Potentiale auf, welche starke künstlerische und kulturelle Gemeinschaften über die Grenze hinweg darstellen, so dass insbesondere Kinder und Jugendliche erkennen, welche Vorteile es mit sich bringt, in einem Grenzland zu leben. Netzwerke zwischen Kulturinstitutionen sowie die Unterstützung gemeinsamer Projekte sollen dem entgegenwirken, dass Kinder und Jugendliche die Region verlassen und die Vorteile des Lebens im Grenzland nicht wahrnehmen.

Auch Erwachsene werden Teil des Handlungsfeldes sein, da sie es sind, die das Interesse der Kinder und Jugendlichen an der aktiven Teilnahme an künstlerischen und kulturellen Aktivitäten wecken und festhalten sollen. Gleichzeitig haben sie eine Vorbildfunktion und zeigen durch ihr eigenes Engagement in deutsch-dänischen künstlerischen und kulturellen Interessengemeinschaften, dass Gemeinschaft und Kooperation über die Grenze hinweg Sinn ergeben und ein natürlicher Teil des Lebens im Grenzland sind.

Kort beskrivelse af indsatsområdet

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig er gennem tidligere indsatser lykkedes med at skabe netværk mellem regionens museer og musikskoler. Med indsatsen "Rum til fællesskab" udvider vi nu netværksmulighederne og inviterer alle typer af kulturinstitutioner, f.eks. kulturhuse, biblioteker, spillesteder, teatre, kulturskoler mv., til at indgå samarbejder og erfaringsudveksle på tværs af grænsen samt til at åbne op for nye typer af netværk og samskabelse.

Samskabelsesprojekter mellem kulturinstitutioner og borgere i alle aldre skaber nye muligheder. Vi ønsker at styrke rammerne for kreativitet, kulturel og kunstnerisk nytænkning og engagement og udvikle den del af kulturen, som er skabt MED og AF borgere i fællesskab. Kulturinstitutionerne indgår i nye – måske også utraditionelle – samarbejder, hvor borgerens initiativ og engagement er driver. En højere grad af medbestemmelse styrker lysten til selv at tage initiativ, medejerskab skaber forståelse og ansvarsfølelse for deltagelse i netværket og styrker evnen til at indgå i demokratiske sammenhænge.

Der er et særligt fokus på børn og unges møde med kulturen. Børn og unges interesse for kunst, musik og øvrig kultur vækkes og fastholdes gennem deres netværk. Forældre og andre voksne ressourcepersoner introducerer, inspirerer og hjælper med at fastholde interessen. De voksne er rollemodeller og deres kulturelle ageren smitter af på børn og de unge. Samtidig bliver de unge også forbilleder for andre unge. I f.eks. musikken er samspillet og samværet med andre særlig tydeligt og med til at fastholde

Kurze Beschreibung des Handlungsfeldes

Durch frühere Maßnahmen hat die Kulturregion Sønderjylland-Schleswig nachhaltige Netzwerke für Museen und Musikschulen der Region geschaffen. Mit dem Handlungsfeld "Raum für Gemeinschaft" werden nun die Netzwerkmöglichkeiten erweitert. Alle Kulturinstitutionen, d.h. Kulturhäuser, Bibliotheken, Spielstätten, Theater und Kulturschulen usw., sind eingeladen zu kooperieren, Erfahrungen über die Grenze hinweg zu sammeln und neue Arten von Netzwerken und Partnerschaften zu initiieren.

Gemeinsame Projekte von Kulturinstitutionen und Einwohner*innen aller Altersgruppen schaffen neue Möglichkeiten. Es wird angestrebt, die Rahmenbedingungen für Kreativität, neue kulturelle und künstlerische Denkweisen und Engagements zu stärken und auch denjenigen Teil der Kultur, der MIT und VON den Einwohner*innen geschaffen wird, weiterzuentwickeln. Die Kulturinstitutionen gehen neue – möglicherweise weniger traditionelle – Partnerschaften ein, bei denen die Initiative und das Engagement der Einwohner*innen die treibende Kraft darstellen. Ein höherer Grad an Mitbestimmung regt dazu an, selbst die Initiative zu ergreifen. Mehr Verständnis und Verantwortung für die Netzwerkarbeit stärken die Fähigkeit, sich in demokratische Prozesse einzubringen. Ein besonderer Fokus liegt auf Kindern und Jugendlichen und ihrem Umgang mit der Kultur. Das Interesse für Kunst, Musik und andere kulturelle Genres wird durch die Netzwerke der Kinder und Jugendlichen geweckt und festgehalten. Eltern und andere erwachsene Ressourcenpersonen legen den Grundstein, wirken inspirierend und tragen dazu bei, das Interesse bei den Kindern und Jugendlichen am Leben zu halten. Die Erwachsenen agieren als Vorbilder und ihr Umgang mit der Kultur färbt auf die Kinder und Jugendlichen ab. Gleichzeitig

børn og unge i deres aktiviteter. Samspillet er en vigtig brik i det at skabe en sammenhængende kulturfødekæde/-økosystem.

Forventede samarbejdspartnere

Samarbejdspartnerne udvælges ud fra et ønske om at give lokale kulturelle samlingssteder en regional og grænseoverskridende relevans for børn og unges kulturmøder. Inddragelse af etablerede kulturinstitutioner sikrer, at der er en platform for både det eksperimenterende men også for kontinuitet i samarbejdsstrukturerne.

De forventede samarbejdspartnere er: Kulturinstitutioner, f.eks. kultur-, aktivitets- og borgerhuse, biblioteker, teatre, museer, musikskoler, kulturskoler og folkBaltica ensemblet, skoler, ungdomsuddannelser, daginstitutioner, SFO'er, frivillige sammenslutninger for børn og unge og borgerne.

Formål

1. **Kulturaftalen som platform for kreative netværk**
Etablering af inspirerende og kreative netværk for borgere, kulturinstitutioner og kunstneriske interessefællesskaber, så mulighederne for aktiv deltagelse på tværs af grænsen fremmes. Der er et særligt fokus på grænselandets kulturinstitutioner som attraktive rammer for børn og unges kreative og kunstneriske interessefællesskaber.

werden junge Menschen auch zu Vorbildern für andere Jugendliche. Im Bereich Musik werden das Zusammenspiel und die Gemeinschaft mit anderen besonders deutlich und tragen dazu bei, die Freude an den Aktivitäten aufrechtzuerhalten. Diese Form des Zusammenspiels ist ein wichtiger Baustein für die Schaffung eines funktionierenden kulturellen Ökosystems.

Voraussichtliche Kooperationspartner

Die Partner werden so ausgewählt, dass sie den lokalen Versammlungsorten eine regionale und grenzüberschreitende Relevanz für die kulturelle Begegnung von Kindern und Jugendlichen geben. Die Einbeziehung von etablierten Kulturinstitutionen schafft einerseits Raum für Experimente und sorgt andererseits für Kontinuität in Bezug auf die Zusammenarbeitsstrukturen. Die voraussichtlichen Kooperationspartner sind: Kulturinstitutionen, wie z.B. Kultur-, Aktivitäts- und Bürgerzentren, Büchereien, Theater, Museen, Musikschulen, Kulturschulen und das folkBaltica Ensemble, Schulen, weiterführende Schulen, Kindertagesstätten, Freizeitheime und freiwillige Zusammenschlüsse von Kindern, Jugendlichen und Erwachsenen.

Ziele

1. **Die Kulturvereinbarung als Plattform für kreative Netzwerke**
Aufbau inspirierender und kreativer Netzwerke für Einwohner*innen, Kulturinstitutionen und künstlerische Interessengemeinschaften zur Förderung der aktiven Teilnahme an grenzüberschreitenden Aktivitäten. Der Fokus liegt insbesondere auf den Kulturinstitutionen des Grenzlandes, die

2. Aktive borgernære fællesskaber

Indsatsområdet skal bidrage til at fremme borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel. Indsatsområdet skal bidrage til at fremme borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel.

Vi vil udvikle og understøtte kultur- og bevægelsestilbud med fokus på at gøre disse tilbud til en naturlig del af borgernes valg, når det gælder deres mentale og fysiske sundhed og trivsel. Gennem aktiviteterne fremmes oplevelsen af at være del af et fællesskab.

3. Musikalske fællesskaber

Skabe en udviklende ramme for børn og unges talentudvikling i musikalske fællesskaber på tværs af grænsen, samt styrke fællesskabet med børn og unges netværk og publikum igennem den fælles musikalske oplevelse.

Resultatmål**1. Kulturaftalen som platform for kreative netværk**

Med kulturinstitutionerne som platform vil vi understøtte eksisterende og nye netværk og aktiviteter for, med og af borgerne på begge sider af grænsen med særligt fokus på involvering af børn og unge. Projekterne skal øge interaktionen mellem kulturinstitutionernes

einen attraktiven Rahmen für kreative und künstlerische Interessengemeinschaften für Kinder und Jugendliche bilden.

2. Aktive bürgernahe Gemeinschaften

Das Handlungsfeld soll dazu beitragen, die physische und mentale Gesundheit und das Wohlbefinden der Einwohner*innen zu fördern. Es werden Kultur- und Bewegungsangebote entwickelt und unterstützt, die darauf fokussieren, diese zu einer selbstverständlichen Wahl der Einwohner*innen werden zu lassen, wenn es um das mentale und physische Wohlbefinden geht. Die Aktivitäten tragen dazu bei, sich als Teil einer Gemeinschaft zu fühlen.

3. Musikalische Gemeinschaften

Schaffung eines sich immer weiter entwickelnden Rahmens für die Talententwicklung von Kindern und Jugendlichen in musikalischen Gemeinschaften über die Grenze hinweg. Stärkung der Gemeinschaft mit dem Netzwerk der Kinder und Jugendlichen und dem Publikum durch gemeinsame musikalische Erlebnisse.

Zielwerte**1. Die Kulturvereinbarung als Plattform für kreative Netzwerke**

Mit den Kulturinstitutionen als Plattform sollen existierende und neue Netzwerke sowie Aktivitäten für, mit und von Einwohner*innen auf beiden Seiten der Grenze unterstützt werden. Einen besonderen Schwerpunkt bildet die

”traditionelle” brugere og nye brugere.

2. **Aktive borgernære fællesskaber**

Projekterne skal øge borgernes, særligt børn og unges, lyst til at deltage i kultur- og bevægelsestilbud i grænselandet, som kan understøtte mental og fysisk sundhed.

3. **Musikalske fællesskaber**

Projekterne under indsatsområdet skal bringe børn, unge og voksne sammen i udviklende musikalske fællesskaber. Musikaktører på begge sider af grænsen bringer musikudøvere, både talenterne og bredden, sammen, og udvikler nye måder at interagere med deres netværk og publikum i grænselandet.

Forventede effekter

- Flere børn, unge og voksne har fået positive erfaringer med kulturmøder på tværs af grænsen og lyst til at indgå i nye kulturelle og kunstneriske fællesskaber.
- Institutionalisering af netværk og samarbejde har øget chancen for netværkenes bæredygtighed ud over aftaleperioden.

Einbeziehung von Kindern und Jugendlichen. Die Projekte sollen die Interaktion zwischen ”traditionellen” und neuen Nutzer*innen der Kulturinstitutionen stärken.

2. **Aktive bürgernahe Gemeinschaften**

Die Projekte sollen dazu beitragen, die Einwohner*innen – insbesondere Kinder und Jugendliche – zu motivieren, an Kultur- und Bewegungsangeboten im Grenzland teilzunehmen, die die mentale und physische Gesundheit fördern.

3. **Musikalische Gemeinschaften**

Die Projekte des Handlungsfeldes sollen Kinder, Jugendliche und Erwachsene in entwicklungsorientierten musikalischen Gemeinschaften zusammenbringen. Musikakteur*innen von beiden Seiten der Grenze bringen Musizierende, aus dem Talentbereich wie aus der Breitenkultur, zusammen. Dabei werden neue Möglichkeiten ausgelotet, wie man mit dem Netzwerk der Musizierenden und dem Publikum des Grenzlandes interagieren kann.

Erwartete Effekte

- Mehr Kinder, Jugendliche und Erwachsene haben positive Erfahrungen mit Kulturbegegnungen über die Grenze gemacht und haben Lust bekommen, sich auf neue kulturelle und künstlerische Gemeinschaften einzulassen.
- Die Institutionalisierung der Netzwerke und Kooperationen hat die Chancen erhöht, diese nachhaltiger zu machen, auch nach Beendigung der Kulturvereinbarungsperiode.

- De involverede samarbejdspartnere er blevet inspireret til aktivt at engagere børn og unge i kunstneriske og kulturelle fællesskaber.

Indsatsområde 2: Fælles om kulturarv

”Indsatsområdet skal styrke den kulturelle dannelse og sammenhængskraften i regionen gennem viden om og engagement i grænselandets historie og kultur”.

Sammenhæng med omverdensanalyse

Indsatsområdet tager fat om de udfordringer, der ligger i børn og unges manglende kendskab til grænselandets historie og kulturarv. En større viden og interesse for grænselandets historie og kulturarv øger sandsynligheden for, at de reflekterer over historiens dilemmaer og kan bruge dem til at tage aktivt stilling til grænselandets udvikling.

Kort beskrivelse af indsatsområdet

Den, der kender sine kulturelle rødder, behøver ikke frygte det anderledes, men kan se det anderledes som en berigelse eller simpelthen som et andet perspektiv.

Af denne grund er det særligt vigtigt at formidle og forklare grænseregionens kulturelle arv til børn og unge på en vedkommende, innovativ og legende måde. I denne sammenhæng skal de voksne understøttes i selv at deltage i kulturlivet, i at involvere børn og unge i deres omgangskreds og være gode formidlere til og samtalepartnere for børn og unge, hvad enten de er forældre, del af børnenes og de unges netværk eller

- Die beteiligten Partner sind inspiriert worden, Kinder und Jugendliche aktiv in künstlerische und kulturelle Gemeinschaften einzubeziehen.

Handlungsfeld 2: Gemeinsames Kulturerbe

„Das Handlungsfeld soll die kulturelle Bildung und den Zusammenhalt in der Region durch Engagement und Wissen über die Geschichte und Kultur des Grenzlandes fördern.“

Zusammenhang mit der Umfeldanalyse

Das Handlungsfeld nimmt die Herausforderungen in Angriff, die die mangelnden Kenntnisse der Kinder und Jugendlichen in Bezug auf die Geschichte und das Kulturerbe des Grenzlandes darstellen. Ein größeres Wissen und Interesse erhöhen die Wahrscheinlichkeit, dass sie sich reflektiert mit den historischen Ereignissen auseinandersetzen und diese nutzen, um aktiv zur Entwicklung des Grenzlandes Stellung zu nehmen.

Kurze Beschreibung des Handlungsfeldes

Wer seine kulturellen Wurzeln kennt, braucht das Andere nicht zu fürchten, sondern kann es als Bereicherung oder einfach als andere Sichtweise sehen.

Aus diesem Grund ist es besonders wichtig, den Kindern und Jugendlichen das Kulturerbe der Grenzregion auf eine relevante, innovative und spielerische Weise zu vermitteln. In diesem Zusammenhang sollen die Erwachsenen darin unterstützt werden, selbst am Kulturleben teilzunehmen, Kinder und Jugendliche in ihrem Umgangskreis zu involvieren und gute Vermittler und Gesprächspartner sie zu sein. Das gilt

formidlere inden for kunst og kultur. Den fælles deltagelse på tværs af generationer i kunstneriske og kulturelle aktiviteter giver fælles oplevelser og skaber rammen for et nærvær, som giver livet mening for både store og små. De voksne er vigtige ressourcepersoner, der udover selv at være kulturbærere har opgaven at introducere børn og unge til kulturarven og hjælpe dem med at reflektere over deres eget kulturelle ståsted og historiens betydning for nutiden og fremtiden.

Ydermere skal børn og unge understøttes i at være gode forbilleder for hinanden i egne sociale netværk, da dialog og fællesskabsoplevelser med andre jævnaldrende er givende på en anden måde, end når børn og unge interagerer med voksne.

Grænselandets traditioner og særpræg skal formidles på en levende og involverende måde til såvel regionens borgere og til de mange besøgende, der kommer til grænselandet.

Ud fra et ønske om at udvikle nye og innovative formidlingsformer vil der under de enkelte kulturarvstemaer blive inddraget eksperter.

Forventede samarbejdspartnere

Samarbejdspartnerne er valgt ud fra et ønske om at nå flest mulige børn og unge i en institutionel sammenhæng og sikre et vedvarende fokus på at

sowohl für Eltern, für Erwachsene als Teil des Netzwerkes von Kindern und Jugendlichen als auch für Vermittler im Bereich Kunst und Kultur. Die gemeinsame und generationsübergreifende Teilnahme an künstlerischen und kulturellen Aktivitäten führt zu einem gemeinsamen Erlebnis und schafft einen Rahmen für ein sinnhaftes Zusammensein von Groß und Klein. Die Erwachsenen sind wichtige Ressourcenpersonen, die nicht nur selbst als Kulturträger fungieren, sondern deren Aufgabe darin besteht, Kinder und Jugendliche in das Thema Kulturerbe einzuführen und ihnen zu helfen, sich selbst kulturell zu verorten und über die Bedeutung der Geschichte für die Gegenwart und die Zukunft zu reflektieren.

Außerdem sollen Kinder und Jugendliche darin geschult werden, auch gegenseitig als Vorbild in eigenen sozialen Netzwerken zu dienen. Denn der Dialog und das Gemeinschaftserlebnis mit anderen Gleichaltrigen ist anders und lohnender, als wenn Kinder und Jugendliche mit Erwachsenen interagieren.

Den Einwohner*innen der Region sollen die Geschichte, Traditionen und Eigenarten des Grenzlandes auf anschauliche und erfahrbare Weise nahegebracht werden. Das schließt die vielen Besucher*innen, die das Grenzland besuchen, ein.

Um neue, innovative Vermittlungsmöglichkeiten zu entwickeln, sollen Expert*innen zu den einzelnen Themenfeldern des Kulturerbes zu Rate gezogen werden.

Voraussichtliche Partnerschaften

Die Partner werden so ausgewählt, dass möglichst viele Kinder und Jugendliche in einem institutionellen Rahmen erreicht werden und dass

grænselandets kulturarv formidles på en relevant og eksperimenterende måde.

Forventede samarbejdspartnere er: Museer, arkiver, ungdomsuddannelser, skoler, dagtilbud, SFO'er, musikskoler, folkBaltica ensemble, videregående uddannelsesinstitutioner som professionshøjskoler og universiteter, foreninger og kulturinstitutioner.

Formål

1. **Kendskab til historien i grænselandet og formidling af den fælles kulturarv**

Kulturaftalens aktiviteter skal afspejle historiens særegne karakter og grænselandets fælles kulturarv. Gennem aktiviteterne skal regionens borgere - især børn og unge - og besøgende opnå et større kendskab til og opleve grænselandets fælles kulturarv.

Ekstern viden og ekspertise på børne- og ungeområdet inddrages i udviklingen af projekterne for at sikre kvalitet.

2. **Sproglig mangfoldighed**

Med udgangspunkt i børn og unges hverdag skal børn og unge og voksne opnå øget kendskab til og flere muligheder for at opleve og engagere sig i grænselandets unikke sproglige mangfoldighed (tysk, dansk, plattysk, sønderjysk, frisisk).

ein beständiger Fokus darauf gelegt wird, das Kulturerbe des Grenzlandes auf eine relevante und experimentelle Art zu vermitteln.

Voraussichtliche Kooperationspartner sind: Museen, Archive, weiterführende Schulen, Schulen, Kindertagesstätten, Freizeitheime, Musikschulen, folkBaltica Ensemble, weiterführende Bildungseinrichtungen wie die dänischen „Professionshøjskoler“ und Universitäten, Vereine und Kulturinstitutionen.

Ziele

1. **Kenntnis der Geschichte des Grenzlandes und Vermittlung des gemeinsamen Kulturerbes**

Die Aktivitäten der Kulturvereinbarung sollen den besonderen Charakter der Geschichte des Grenzlandes und das gemeinsame Kulturerbe widerspiegeln. Die Aktivitäten sollen dazu beitragen, den Einwohner*innen der Region - insbesondere Kindern und Jugendlichen - sowie Besucher*innen mehr Wissen und Erlebnisse zum gemeinsamen Kulturerbe zu geben.

Externes Wissen und Expertise aus dem Kinder- und Jugendbereich werden zur Qualitätssicherung in die Entwicklung der Projekte miteinbezogen.

2. **Sprachliche Vielfalt**

Kinder, Jugendliche und Erwachsene sollen die Möglichkeit erhalten, die einzigartige Sprachenvielfalt der Grenzregion (Deutsch, Dänisch, Plattdeutsch, Sønderjysk, Friesisch) näher kennenzulernen und besondere Erlebnisse damit zu verbinden. Die Projekte sollen auf den Alltagserfahrungen von Kindern und Jugendlichen aufbauen.

3. Musikalsk kulturarv

Befolkningen og særligt børn og unge skal opnå større viden om grænselandets fælles musikalske kulturarv.

4. Arkitektur og design i grænselandet

Arkitektur og design skal formidles, så særligt børn og unge reflekterer over, hvilke valg der ligger bag arkitektur, og gennem aktiv deltagelse selv tager stilling til grænselandets fremtidige arkitektur og design. Det skal udforskes, om og hvordan ligheder, forskelle og særegne træk ved arkitekturen og designtraditionerne i grænselandet afspejler forskellige tiders livstile og den samfundsmæssige udvikling.

Der støttes op om netværksdannelse imellem områderne fredning af fortidsminder, by- og regionalplanlægningen, arkitektur og design i grænselandet.

3. Musikalisches Kulturerbe

Die Einwohner*innen, insbesondere Kinder und Jugendliche, sollen mehr Wissen über das gemeinsame musikalische Kulturerbe der Grenzregion erhalten.

4. Architektur und Design im Grenzland

Architektur und Design sollen so vermittelt werden, dass insbesondere Kinder und Jugendliche darüber nachdenken, wie diese entstanden sind. Durch aktive Beteiligung sollen sie Stellung beziehen, wie Architektur und Design des Grenzlandes in Zukunft aussehen könnten.

Es soll erforscht werden, ob und wie Gemeinsamkeiten, Unterschiede und Besonderheiten der Architektur und Designtradition des Grenzlandes den Zeitgeist und gesellschaftliche Entwicklungen widerspiegeln.

Die Netzwerkbildung im Bereich Denkmalpflege, Stadt- und Regionalplanung, Architektur und Design im Grenzland wird gefördert.

Resultatmål**1. Kendskab til historien i grænselandet og formidling af den fælles kulturarv**

Udvikling af nye formater og projekter med henblik på kulturel dannelse og aktiv involvering af børn og unge. Kunstnere og lokalhistoriske foreninger såvel som andre kulturaktører bliver opfordret til at udvikle nye tilgange til formidling af grænselandets kulturarv.

Zielwerte**1. Kenntnis der Geschichte des Grenzlandes und Vermittlung des gemeinsamen Kulturerbes**

Entwicklung neuer Formate und Projekte, die die kulturelle Bildung und aktive Einbeziehung von Kindern und Jugendlichen fördern. Künstler*innen, lokalhistorische Vereine und andere Kulturakteur*innen werden dazu aufgefordert, neue Vermittlungsformen für das kulturelle Kulturerbe zu entwickeln.

Støtte til kulturinstitutionernes samarbejder i grænseregionen fører til innovative, let tilgængelige formidlingsprojekter om regionens materielle og immaterielle kulturarv. Særligt målgruffefokus er på børn og unge, der gennem kendskab til regionens mangfoldige og sammenhængende kulturarv bliver mere bevidste om historiske dilemmaer og betydningen heraf for deres nutidige og fremtidige dagligdag.

2. **Sproglig mangfoldighed**

Børn og unge i grænselandet udvikler en forståelse for den sproglige mangfoldighed gennem kulturelle kulturarvsprojekter.

3. **Musikalsk kulturarv**

Kunstnere og lokalhistoriske foreninger såvel som andre kulturaktører udvikler nye tilgange til grænselandets musikalske kulturarv og inddrager børn og unge aktivt i formidlingen.

4. **Arkitektur og design i grænselandet**

Gennem inddragelse af aktører inden for design og arkitektur skabes rammer for børn, unge og voksnes refleksion over design og arkitektur og grænselandets udvikling.

Förderung von Kooperationen kultureller Bildungsträger in der Grenzregion ermöglicht innovative, niedrigschwellige Vermittlungsprojekte zum gemeinsamen materiellen und immateriellen Kulturerbe. Insbesondere Kinder und Jugendliche sollen durch Wissen über das vielfältige und zusammenhängende Kulturerbe ein größeres Bewusstsein für geschichtliche Zusammenhänge und deren Bedeutung für ihren Alltag heute und in der Zukunft erlangen.

2. **Sprachliche Vielfalt**

Kinder und Jugendliche im Grenzland entwickeln durch Kulturerbe-Projekte ein Bewusstsein für die sprachliche Vielfalt.

3. **Musikalisches Kulturerbe**

In Kooperation mit Künstlern, lokalhistorischen Vereinen und anderen Trägern musikalischer Bildung werden neue Ansätze in Bezug auf das musikalische Kulturerbe des Grenzlandes entwickelt, die Kinder und Jugendliche aktiv in die Vermittlung einbeziehen.

4. **Architektur und Design im Grenzland**

Durch die Einbeziehung von Akteur*innen aus dem Bereich Design und Architektur werden Rahmenbedingungen für Kinder, Jugendliche und Erwachsene geschaffen, die eine reflektierte Auseinandersetzung mit Design und Architektur des Grenzlandes und deren Weiterentwicklung ermöglichen.

Forventet effekt

- Øget bevidsthed blandt særligt børn og unge om grænselandets kulturarv samt styrkelse af målgruppernes evne til at reflektere over grænselandets historie og fremtid.
- Øget kompetence hos samarbejdspartnerne til at formidle kulturarven på en involverende og eksperimenterende måde til borgerne og besøgende fra både hjem- og naboland.
- Flere kulturprojekter fokuserer på den sproglige mangfoldighed.

Budget

Erwartete Effekte

- Stärkeres Bewusstsein für das Kulturerbe des Grenzlandes insbesondere bei Kindern und Jugendlichen sowie Stärkung der Reflexionsfähigkeit der Zielgruppen in Bezug auf die Geschichte und Zukunft des Grenzlandes.
- Gesteigerte Kompetenz bei den Partnern, das Kulturerbe auf eine einbeziehende und experimentierende Weise an Einwohner*innen und Besucher*innen beider Länder zu vermitteln.
- Mehr Kulturprojekte legen ihren Fokus auf die sprachliche Vielfalt.

Budget

Budget og finansieringsplan Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2021-2024						
Udgifter						
Administration	Tiltag	2021 DKK	2022 DKK	2023 DKK	2024 DKK	I alt DKK
	Lønninger, kontorhold, oversættelse	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	4.000.000
Indsatsområde 1						
Rum til fælleskab	Paraplyprojekt (sekretariatsprojekter)	665.000	665.000	665.000	665.000	2.660.000
	Musikalsk talentfremme (musikskolesamarbejde, folkBaltica)	560.750	560.750	560.750	560.750	2.243.000
	"Eksperimenter": Lokalt forankrede forsøgsprojekter ¹⁾	400.000	400.000	400.000	400.000	1.600.000
	Indsatsområde 1 i alt	1.625.750	1.625.750	1.625.750	1.625.750	6.503.000
Indsatsområde 2						
Fælles om kulturarv	Paraplyprojekt (sekretariatsprojekter)	665.000	665.000	665.000	665.000	2.660.000
	"Eksperimenter": Lokalt forankrede forsøgsprojekter ¹⁾	300.000	300.000	300.000	300.000	1.200.000
	Synlighed: netværksmøder, dokumentation, PR	377.991	368.483	368.483	368.483	1.483.440
	Indsatsområde 2 i alt	1.342.991	1.333.483	1.333.483	1.333.483	5.343.440
	Udgifter i alt	3.968.741	3.959.233	3.959.233	3.959.233	15.846.440
Finansiering		2021	2022	2023	2024	I alt
Kulturministeriet		1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	5.600.000
Kommunal medfinansiering DK		1.190.491	1.180.983	1.180.983	1.180.983	4.733.440
Region Syddanmark		223.500	223.500	223.500	223.500	894.000
	Regional medfinansiering DK i alt	1.413.991	1.404.483	1.404.483	1.404.483	5.627.440
Ministerium für Bildung Wissenschaft und Kultur		260.750	260.750	260.750	260.750	1.043.000
Kommunal medfinansiering DE		894.000	894.000	894.000	894.000	3.576.000
	Regional medfinansiering DE i alt	1.154.750	1.154.750	1.154.750	1.154.750	4.619.000
	Finansiering i alt	3.968.741	3.959.233	3.959.233	3.959.233	15.846.440

1) Der er budgetmæssigt afsat midler til forsøgsprojekter, der skal gå til eksperimenterende tiltag hos de enkelte partnere med en grænseoverskridende dimension. Forsøgsprojekterne understøtter målene i kulturaftalen og i de lokale kulturstrategier men skal samtidig bidrage til inspiration for aftalens øvrige partnerskab. Forsøgsprojekterne skal bidrage til, at de enkelte partnere tager ansvar for at overveje, hvordan tiltagene kan forankres efter endt projektperiode.

Kosten- und Finanzierungsplan Kulturvereinbarung 2021-2024						
Kosten		<i>Umrechnungskurs 7,45</i>				
Verwaltung	Maßnahme	2021	2022	2023	2024	Insgesamt
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	Gehälter, Sekretariat, Übersetzung	134.228	134.228	134.228	134.228	536.913
Handlungsfeld 1						
Raum für Gemeinschaft	Dachprojekt (Sekretariatsprojekte)	89.262	89.262	89.262	89.262	357.047
	Musikalische Talentförderung (Musikschulen-Kooperation, FolkBaltica)	75.268	75.268	75.268	75.268	301.074
	"Experimente": Lokale Versuchsprojekte ¹⁾	53.691	53.691	53.691	53.691	214.765
	Handlungsfeld 1 insgesamt	218.221	218.221	218.221	218.221	872.886
Handlungsfeld 2						
Gemeinsames Kulturerbe	Dachprojekt (Sekretariatsprojekte)	89.262	89.262	89.262	89.262	357.047
	"Experimente": Lokale Versuchsprojekte ¹⁾	40.268	40.268	40.268	40.268	161.074
	"Sichtbarkeit": Netzwerktreffen, Dokumentation, PR u.a.	50.737	49.461	49.461	49.461	199.119
	Handlungsfeld 2 insgesamt	180.267	178.991	178.991	178.991	717.240
	Kosten insgesamt	532.717	531.441	531.441	531.441	2.127.039
Finanzierung		2021	2022	2023	2024	Insgesamt
Kulturministerium DK		187.919	187.919	187.919	187.919	751.678
Kommunale Kofinanzierung DK		159.797	158.521	158.521	158.521	635.361
Region Syddanmark		30.000	30.000	30.000	30.000	120.000
	Regionale Kofinanzierung DK insgesamt	189.797	188.521	188.521	188.521	755.361
Ministerium für Bildung Wissenschaft und Kultur		35.000	35.000	35.000	35.000	140.000
Kommunale Kofinanzierung DE		120.000	120.000	120.000	120.000	480.000
	Regionale Kofinanzierung DE insgesamt	155.000	155.000	155.000	155.000	620.000
	Finanzierung insgesamt	532.717	531.441	531.441	531.441	2.127.039

1) Es sind Mittel für Versuchsprojekte abgesetzt, die für experimentelle Maßnahmen bei den verschiedenen Partnern verwendet werden sollen, welche über eine grenzüberschreitende Dimension verfügen. Die Versuchsprojekte unterstützen die Ziele der Kulturvereinbarung sowie die lokalen Kulturstrategien, gleichzeitig sollen sie jedoch den übrigen Projektpartnern als Inspiration dienen. Die Versuchsprojekte sollen dazu beitragen, dass die einzelnen Partner eigenverantwortlich überlegen, wie die Maßnahmen nach Ende der Projeklaufzeit verankert werden können.

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2021-2024 – Kulturvereinbarung Sønderjylland-Schleswig 2021-2024
Bilag 4 Kulturaftalens bevillingsmæssige grundlag og vilkår – Anlage 4 Bewilligungsgrundlage und Rahmenbedingungen der Kulturvereinbarung

Udgifter		2021	2022	2023	2024	I alt
	Tiltag					
Indsatsområde 1: Rum til fælleskab		DKK	DKK	DKK	DKK	DKK
Paraplyprojekt:	Sekretariatsprojekter, dvs. projekter hvor sekretariatet er tovholder	565.000	565.000	565.000	565.000	2.260.000
	Projektledelse sekretariatsprojekter	100.000	100.000	100.000	100.000	400.000
Musikalsk talentfremme:						
	Musikskolesamarbejdet	280.375	280.375	280.375	280.375	1.121.500
	folkBaltica-talentfremme	280.375	280.375	280.375	280.375	1.121.500
"Eksperimenter"	Lokalt forankrede forsøgsprojekter	400.000	400.000	400.000	400.000	1.600.000
	Indsatsområde 1 i alt	1.625.750	1.625.750	1.625.750	1.625.750	6.503.000
Indsatsområde 2: Fælles om kulturarv						
Paraplyprojekt	Sekretariatsprojekter, dvs. projekter hvor sekretariatet er tovholder	565.000	565.000	565.000	565.000	2.260.000
	Projektledelse sekretariatsprojekter	100.000	100.000	100.000	100.000	400.000
"Eksperimenter"	Lokalt forankrede forsøgsprojekter	300.000	300.000	300.000	300.000	1.200.000
Synlighed:	Netværksmøder	87.500	87.500	87.500	87.500	350.000
	Dokumentation og PR	290.491	280.983	280.983	280.983	1.133.440
	Indsatsområde 2 i alt	1.342.991	1.333.483	1.333.483	1.333.483	5.343.440
	Udgifter indsatsområder i alt	2.968.741	2.959.233	2.959.233	2.959.233	11.846.440
Finansiering		2021	2022	2023	2024	I alt
Statslige midler	Kulturministeriet	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	5.600.000
	heraf indsatsområde 1	800.000	800.000	800.000	800.000	3.200.000
	heraf indsatsområde 2	600.000	600.000	600.000	600.000	2.400.000
Egenfinansiering	Regional medfinansiering DK og DE	1.568.741	1.559.233	1.559.233	1.559.233	6.246.440
	heraf indsatsområde 1	825.750	825.750	825.750	825.750	3.303.000
	heraf indsatsområde 2	742.991	733.483	733.483	733.483	2.943.440
	Finansiering indsatsområder i alt	2.968.741	2.959.233	2.959.233	2.959.233	11.846.440

Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig 2021-2024 – Kulturvereinbarung Sønderjylland-Schleswig 2021-2024
 Bilag 4 Kulturaftalens bevillingsmæssige grundlag og vilkår – Anlage 4 Bewilligungsgrundlage und Rahmenbedingungen der Kulturvereinbarung

Kosten	Maßnahmen	Umrechnungskurs 7,45				Insgesamt
		2021	2022	2023	2024	
Handlungsfeld 1: Raum für Gemeinschaft		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Dachprojekt	Sekretariatsprojekte, d.h. Projekte, die vom Sekretariat koordiniert werden	75.839	75.839	75.839	75.839	303.356
	Projektleitung Sekretariatsprojekte	13.423	13.423	13.423	13.423	53.691
Musikalische Talentförderung						
	Musikschul-Kooperation	37.634	37.634	37.634	37.634	150.537
	folkBaltica-Begabtenförderung	37.634	37.634	37.634	37.634	150.537
"Experimente"	Lokale Versuchsprojekte	53.691	53.691	53.691	53.691	214.765
	Handlungsfeld 1 insgesamt	218.221	218.221	218.221	218.221	872.886
Handlungsfeld 2: Gemeinsames Kulturerbe						
Dachprojekt	Sekretariatsprojekte, d.h. Projekte, die vom Sekretariat koordiniert werden	75.839	75.839	75.839	75.839	303.356
	Projektleitung Sekretariatsprojekte	13.423	13.423	13.423	13.423	53.691
"Experimente"	Lokale Versuchsprojekte	40.268	40.268	40.268	40.268	161.074
"Sichtbarkeit"	Netzwerktreffen	11.745	11.745	11.745	11.745	46.980
	Dokumentation, PR u.a.	38.992	37.716	37.716	37.716	152.140
	Handlungsfeld 2 insgesamt	180.267	178.991	178.991	178.991	717.240
	Kosten Handlungsfelder insgesamt	398.489	397.212	397.212	397.212	1.590.126
Finanzierung		2021	2022	2023	2024	Insgesamt
Staatliche Mittel	Kulturministerium DK	187.919	187.919	187.919	187.919	751.678
	hiervon Handlungsfeld 1	107.383	107.383	107.383	107.383	429.530
	hiervon Handlungsfeld 2	80.537	80.537	80.537	80.537	322.148
Eigenfinanzierung	Regionale Kofinanzierung DK und DE	210.569	209.293	209.293	209.293	838.448
	hiervon Handlungsfeld 1	110.839	110.839	110.839	110.839	443.356
	hiervon Handlungsfeld 2	99.730	98.454	98.454	98.454	395.093
	Finanzierung Handlungsfelder insgesamt	398.489	397.212	397.212	397.212	1.590.126

Organisation

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig bygger på gensidig respekt for parternes eksisterende beslutningssystemer.

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig er forankret i en fælles politisk styregruppe, Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig. Udvalget består i henhold til udvalgets kommissorium af to politiske repræsentanter fra hver af de lokale partnere, i reglen kulturudvalgsformand og en yderligere kulturpolitiker, en repræsentant fra hver af kulturregionens tre mindretal og en repræsentant fra henholdsvis Land Schleswig-Holstein og Region Syddanmark. Det er disse repræsentanter, der har stemmeret. Derudover deltager på forvaltningsniveau en medarbejder fra hver af aftalens kommunale og regionale partners kulturafdeling/en forvaltningsrepræsentant.

Disse forvaltningsrepræsentanter fungerer som sparringspartnere for politikerne.

Til Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig knyttes en administrativ styregruppe (Kulturfaggruppe Sønderjylland-Schleswig) bestående af en forvaltningsrepræsentant fra hver af de lokale aftaleparter, Land Schleswig-Holstein og Region Syddanmark samt repræsentanter fra Regionskontor & Infocenters kulturafdeling. Kulturministeriet i Danmark tilbydes en

Organisation der Kooperation

Grundlage der Kulturregion Sønderjylland-Schleswig ist der gegenseitige Respekt gegenüber den bestehenden Entscheidungsstrukturen der Partner.

Die Kulturregion Sønderjylland-Schleswig ist in einer gemeinsamen politischen Lenkungsgruppe verankert, dem Kulturausschuss Sønderjylland-Schleswig. Dieser Ausschuss besteht gemäß den Statuten aus zwei politischen Vertreter*innen der jeweiligen lokalen Ausschüsse der Partner, in der Regel die/der Kulturausschussvorsitzende und ein/e weitere/r Kulturpolitiker*in, einer/m Vertreter*in der drei Minderheiten der Kulturregion sowie Vertreter*innen der Region Syddanmark und des Landes Schleswig-Holstein. Diese Vertreter*innen haben alle ein Stimmrecht. Darüber hinaus nehmen an den Sitzungen auf Verwaltungsebene Mitarbeiter*innen der Kulturverwaltungen der kommunalen und regionalen Partner teil. Die Mitarbeiter*innen der Kulturverwaltungen unterstützen und beraten die Politiker*innen bei den Sitzungen.

Dem Kulturausschuss Sønderjylland-Schleswig arbeitet eine administrative Lenkungsgruppe (Kulturfachgruppe Sønderjylland-Schleswig) bestehend aus jeweils einem/r Vertreter*in der lokalen Vertragspartner, des Landes Schleswig-Holstein und der Region Syddanmark sowie Mitarbeiter*innen der Kulturabteilung des Regionskontors & Infocenter zu. Dem dänischen

observatørpost i Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig og i Kulturfaggruppe Sønderjylland-Schleswig. Kulturfaggruppen er mellemedet mellem de lokale kulturaktører, det lokale kulturudvalg og styregruppemedlemmer fra eget geografiske område. Faggruppen har ansvar for faglig vurdering af projektforslag fra styregrupper og for de faglige anbefalinger til Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig samt for evaluering af aktiviteterne i kulturaftalen.

Kulturaftalen administreres af Region Sønderjylland-Schleswig, som de fire sønderjyske kommuner og Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg og Stadt Flensburg sammen med Region Syddanmark har etableret for at varetage fælles grænseoverskridende initiativer.

Daglig drift og sekretariatsopgaver, herunder servicering af politisk og administrativ styregruppe, varetages af kulturafdelingen ved Regionskontor & Infocenter under faglig ledelse af Regionskontorets kulturkoordinator.

Kulturaftalen knyttes således organisatorisk til den allerede eksisterende organisation Region Sønderjylland-Schleswig, hvor Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig også påtager sig andre kulturpolitiske opgaver, og Kulturfaggruppe Sønderjylland-Schleswig påtager sig opgaven som administrativ sagsbehandler for udvalget.

Kulturministerium wird ein Beobachterposten im Kulturausschuss und der Kulturfachgruppe Sønderjylland-Schleswig angeboten. Die Kulturfachgruppe ist das Zwischenglied zwischen den lokalen Kulturakteur*innen, den lokalen Kulturausschüssen und den Lenkungsgruppenmitgliedern des eigenen geografischen Gebiets. Die Fachgruppe hat die Verantwortung für die fachliche Beurteilung der Projektvorschläge der Lenkungsgruppen, die fachlichen Empfehlungen an den Kulturausschuss Sønderjylland-Schleswig sowie die Evaluation der Aktivitäten der Kulturvereinbarung.

Die Region Sønderjylland-Schleswig verwaltet die Kulturvereinbarung, die von den vier sønderjysken Kommunen, den Kreisen Nordfriesland und Schleswig-Flensburg, der Stadt Flensburg sowie der Region Syddanmark etabliert wurde, um gemeinsame grenzüberschreitende Initiativen durchzuführen.

Der tägliche Betrieb und die Sekretariatsaufgaben, darunter die Betreuung der politischen und administrativen Lenkungsgruppen, obliegt der Kulturabteilung des Regionskontors & Infocenters unter fachlicher Leitung des/der Kulturkoordinator*in des Regionskontors.

Die Kulturvereinbarung wird auf diese Weise organisatorisch mit der bestehenden Organisation Region Sønderjylland-Schleswig verbunden. Hier nimmt sich der Kulturausschuss Sønderjylland-Schleswig auch anderer kulturpolitischer Aufgaben an und die Kulturfachgruppe

Opgavefordeling og forankring

- Indsatsområderne er udpeget på baggrund af de politiske beslutninger.
- Partnerne har i selve kulturaftaleperioden fra 2021 til 2024 den understøttende og finansierende rolle og skal arbejde for at skabe det lokale ejerskab.
- Det koordinerende, administrative og formidlende arbejde før, under og efter gennemførelsen af kulturaftalen varetages af kulturafdelingen ved Regionskontor & Infocenter.

Regionskontor & Infocenter har ansvar for kulturaftalens økonomistyring samt regnskab og vil som enhed under Aabenraa Kommune anvende kommunens økonomisystem til registrering af økonomien. Der oprettes et selvstændigt regnskab i forhold til selve Regionskontor & Infocenter, og der indgås aftale med Aabenraa Kommune om revision ved kommunens revisor.

Der udsendes nyhedsbrev og dagsordenspunkter til partnerne om det igangværende arbejde to-fire gange årligt. Ud over den skriftlige årsberetning vil partnerne en gang årligt få tilbud om, at en repræsentant fra

Sønderjylland-Schleswig arbejder als Verwaltungsgremium dem Ausschuss zu.

Aufgabenverteilung und Verankerung

- Die Handlungsfelder beziehen sich auf politische Beschlüsse.
- Die Kommunen und Kreise werden die Kulturvereinbarung in der Projektlaufzeit von 2021 bis 2024 unterstützen, mitfinanzieren und eine lokale Verankerung schaffen.
- Die koordinierende, administrative und vermittelnde Arbeit vor, während und nach der Durchführung der Kulturvereinbarung wird von der Kulturabteilung des Regionskontors & Infocenter wahrgenommen.

Das Regionskontor & Infocenter hat die Verantwortung für die Verwaltung der Finanzen und der Buchhaltung. Dazu wird das Finanzsystem von Aabenraa Kommune genutzt. Es wird eine eigenständige – vom Regionskontor & Infocenter abgegrenzte - Kostenstelle eingerichtet. Außerdem wird eine Vereinbarung mit Aabenraa Kommune und deren Wirtschaftsprüfung getroffen.

Jährlich werden zwei bis vier Newsletter und Tagesordnungspunkte an die Partner versendet. Über den schriftlichen Jahresbericht hinaus erhalten die Partner einmal im Jahr das Angebot, dass ein/e Mitarbeiter*in der

kulturfondens på Regionskontor & Infocenter deltager i partnernes kulturudvalgsmøder.

Model for projektudvikling og opfølgning

A:

Etablering af to styregrupper for de to indsatsområder

Under de to indsatsområder etableres der en faglig styregruppe pr. indsatsområde. Partnerne bag kulturaftalen kan til hver af de to styregrupper udpege to medlemmer pr. partner. Medlemmer udpeges af de lokale kulturforvaltninger ud fra faglighed og interesser. Land Schleswig Holstein og Region Syddanmark har ligeledes mulighed for at udpege medlemmer til styregrupperne.

De to faglige styregrupper skal kvalificere, understøtte og følge arbejdet i hele kulturaftaleperioden.

De to styregrupper kan ud fra indsatsområdernes mål vurdere behovet for tematiske udviklingsgrupper (kaldet ad hoc-grupper), der skal bidrage til udvikling og gennemførelse af projektaktiviteter under de to indsatsområder. Hvis en af de faglige styregrupper foreslår etablering af en ad hoc-gruppe, er det op til de lokale kulturforvaltninger at udpege eller godkende de medlemmer fra eget geografiske område, som styregruppen har peget på.

Kulturabteilung des Regionskontors & Infocenter an den Ausschusssitzungen der Kommunen und Kreise teilnimmt.

Modell für Projektentwicklung und Weiterführung

A:

Bildung von zwei Lenkungsgruppen für die zwei Handlungsfelder

Innerhalb der beiden Handlungsfelder wird jeweils eine fachliche Lenkungsgruppe gebildet. Die Partner der Kulturvereinbarung können jeweils zwei Mitglieder pro Lenkungsgruppe bestimmen. Die lokalen Kulturverwaltungen wählen die Mitglieder auf Basis fachlicher Eignung und Interessen. Das Land Schleswig-Holstein und die Region Syddanmark haben ebenfalls die Möglichkeit, Mitglieder für die Lenkungsgruppen zu benennen.

Die beiden fachlichen Lenkungsgruppen sollen die Arbeit der Kulturvereinbarung qualifizieren, unterstützen und während der gesamten Projektlaufzeit begleiten.

Die beiden Lenkungsgruppen können beziehungsweise auf die Ziele der Handlungsfelder den Bedarf an themenbezogenen Entwicklungsgruppen (Ad-hoc-Gruppen), die zur Entwicklung und Durchführung der Projektaktivitäten der beiden Handlungsfelder beitragen, feststellen. Wenn eine der fachlichen Lenkungsgruppen die Bildung einer Ad-hoc-Gruppe vorschlägt, dann ist es die Aufgabe der lokalen Kulturverwaltung, Mitglieder zu ernennen oder Vorschläge für Mitglieder des eigenen

B:

Styregruppernes opgaver

De lokale medlemmer af styregrupperne skal, udover fagligt at kvalificere hhv. projektudvikling og projektgennemførelse under de to indsatsområder, have fokus på, at det arbejde, der udføres i Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig, understøtter arbejdet ude hos de enkelte partnere.

C:

Styring og koordinering af projektaktiviteter

Ud fra anbefalinger fra styregrupperne udarbejder kulturafdelingen ved Regionskontor & Infocenter forslag til projektaktiviteter. De godkendes efterfølgende af Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig.

Det er herefter kulturafdelingen ved Regionskontor & Infocenter, der har det daglige projektledelses- og koordineringsansvar for de bevilgede aktiviteter under de to indsatsområder. Dette sker i tæt dialog med de to styregrupper under de årlige to-fire møder.

Status for projektaktiviteter og styregruppernes arbejde rapporteres løbende til orientering til kulturfaggruppen og Kulturudvalg Sønderjylland-Schleswig.

geografischen Gebiets zu akzeptieren, die die Lenkungsgruppe ausgewählt hat.

B:

Die Aufgaben der Lenkungsgruppen

Die lokalen Mitglieder der Lenkungsgruppen sollen neben der fachlichen Qualifizierung der Projektentwicklung und Projektdurchführung in Bezug auf die beiden Handlungsfelder dafür sorgen, dass der Einsatz der Kulturvereinbarung Sønderjylland-Schleswig auch die Arbeit der einzelnen Partner unterstützt.

C:

Verwaltung und Koordinierung der Projektaktivitäten

Die Kulturabteilung des Regionskontors & Infocenter erarbeitet bezugnehmend auf die Empfehlungen der Lenkungsgruppen Vorschläge für Projektaktivitäten. Diese Vorschläge werden dem Kulturausschuss Sønderjylland-Schleswig zur Genehmigung vorgelegt.

Danach trägt die Kulturabteilung des Regionskontors & Infocenter die tägliche Verantwortung für die Projektleitung und Koordinierung der bewilligten Aktivitäten innerhalb der beiden Handlungsfelder. Dies geschieht in enger Abstimmung mit den beiden Lenkungsgruppen bei den jährlichen zwei bis vier Sitzungen.

Der Status der Projektaktivitäten und der Arbeit der Lenkungsgruppen wird laufend zu Informationszwecken an die Kulturfachgruppe und den Kulturausschuss Sønderjylland-Schleswig vermittelt.

Plan for national erfaringsudveksling og kommunikation

Kulturregion Sønderjylland-Schleswig ønsker at være relevant i både en dansk og tysk national kontekst og agere som vidensformidler mellem kulturaktører og kulturforvaltninger i de to lande.

Kommunikationsarbejdet og erfaringsudvekslingen tager afsæt i de gode erfaringer og netværk, der blev opbygget i tidligere aftaleperioder og anvender disse både på lokalt og nationalt plan.

Hjemmeside: www.kulturfokus.dk|de

Den officielle tosprogede hjemmeside informerer om aftalens mål, partnerskaber samt løbetid og projekter. Her vil film om aftalens indsatsområder og mål samt film fra aftalens projekter give en hurtig introduktion til aftalens indhold, så projekter og erfaringer gøres tilgængelige for interesserede fra både Danmark og Tyskland.

Social Media: Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig kommunikerer hovedsageligt igennem Facebook som socialt medie med profilen kulturfokus. Her bliver der med jævne mellemrum lavet posts som annoncering for relevante informationsmøder, og følgere bliver ligeledes inviteret til projekternes arrangementer. Kulturaftalens partnere og andre interesserede vil gennem deres Facebook-profiler dele relevant indhold, hvorved der opnås en større rækkevide. Der er indgået aftaler med de kulturregioner, der hører til det dansk-tyske Interreg-programområde om

Plan für den nationalen Erfahrungsaustausch und die Kommunikation

Die Kulturregion Sønderjylland-Schleswig strebt an, sowohl in einem deutschen als auch einem dänischen nationalen Kontext relevant zu sein und als Wissensvermittler zwischen Kulturakteur*innen und Kulturverwaltungen in beiden Ländern zu agieren.

Die Kommunikationsarbeit und der Erfahrungsaustausch bauen auf den guten Erfahrungen und Netzwerken auf, die in früheren Vereinbarungsperioden aufgebaut wurden, und wenden diese sowohl auf lokaler als auch auf nationaler Ebene an.

Homepage: www.kulturfokus.dk|de

Die offizielle zweisprachige Homepage informiert über die Ziele der Vereinbarung, die Partnerschaften sowie die Laufzeit und Projekte. Filme zu den Handlungsfeldern, Zielsetzungen und Projekten der Vereinbarung bieten einen guten Einstieg in die Inhalte der Vereinbarung. Interessierte aus Deutschland und Dänemark können sich so einfach und schnell über Projekte und Erfahrungen informieren.

Soziale Medien: Im Bereich soziale Medien nutzt die Kulturvereinbarung Sønderjylland-Schleswig hauptsächlich Facebook als Kommunikationsplattform mit dem Profil kulturfokus. Hier werden regelmäßig relevante Events angekündigt und die Abonnent*innen werden zu Veranstaltungen der Projekte eingeladen. Die Partner der Kulturvereinbarung und andere Interessierte werden über ihre eigenen Facebook-Profile relevante Inhalte weiter teilen, wodurch eine größere Reichweite erzielt wird. Es sind Vereinbarungen mit den anderen Kulturregionen im deutsch-dänischen

deling af relevante nyheder, erfaringer og tilbud.

Multimedia: Der afsættes midler i budgettet til professionel optagelse af film fra projektaktiviteter, der kan have modelkarakter for andre.

Nyhedsbrev: Der udsendes regelmæssigt kulturnyhedsbreve om egne arrangementer og initiativer. Desuden udsendes særlige nyhedsbreve til børne- og ungeområdet for at gøre opmærksom på de mange tiltag rettet mod børn og unge. Nyhedsbrevene bliver sendt elektronisk til en gruppe på over 400 modtagere, der indeholder både pædagoger, lærere, forvaltninger og multiplikatorer som andre kulturregioner, IQSH (Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen Schleswig-Holstein), skoletjenesten og andre uddannelsesinstitutioner. Modtagergruppen tilpasses løbende.

Konferencer og netværksmøder: Der afholdes halvårlige møder for nøglepersoner i kulturaftaleprojekterne.

Kultur- og netværksmøder på tværs af politikere, forvaltninger og kulturaktører vil blive afholdt to gange årligt, og de øvrige kulturregioner vil blive inviteret til at deltage. Her vil erfaringer fra egen kulturregion men også erfaringer fra andre kulturregioner eller regionale og nationale projekter og undersøgelser blive præsenteret.

Interreg-Programgebiet getroffen worden, um relevante News, Erfahrungen und Angebote zu teilen.

Multimedia: Im Budget werden Mittel für die Produktion professioneller Projekt-Filme reserviert, die Modellcharakter für andere haben können.

Newsletter: Es werden regelmäßig Newsletter zu eigenen Veranstaltungen und Initiativen herausgegeben. Außerdem werden auch spezielle Newsletter für den Kinder- und Jugendbereich versendet, um auf die vielen Projekte für Kinder und Jugendliche hinzuweisen. Die Newsletter werden elektronisch an rund 400 Empfänger*innen verschickt, hierunter Pädagog*innen, Lehrkräfte, Verwaltungsmitarbeiter*innen und Multiplikator*innen wie Vertreter*innen anderer Kulturregionen, IQSH (Institut für Qualitätsentwicklung an Schulen Schleswig-Holstein), Skoletjenesten und andere Bildungsinstitutionen. Die Gruppe der Empfänger*innen wird laufend aktualisiert.

Konferenzen und Netzwerktreffen: Halbjährlich werden Sitzungen für Mitarbeiter*innen in Schlüsselpositionen in den verschiedenen Kulturvereinbarungsprojekten abgehalten.

Kultur- und Netzwerktreffen für Politiker*innen, Verwaltungsmitarbeiter*innen und Kulturakteur*innen werden zwei Mal jährlich durchgeführt. Hierzu werden auch Vertreter*innen der übrigen Kulturregionen eingeladen. Hier werden Erfahrungen der eigenen Kulturregion, aber auch Erfahrungen der anderen Kulturregionen oder regionale und nationale Projekte und Studien präsentiert.

Der er indgået en aftale med Region Syddanmark og de to kulturregioner Trekanten og Fyn om at intensivere samarbejdet med henblik på at undersøge mulighederne for et fælles kulturtræf med fokus på at skabe synlighed om de forskellige kulturindsatser, kulturens betydning i Syddanmark, skabe forbindelser mellem borgere, kulturaktører og andre relevante aktører, erfaringsudveksling mv.. I denne sammenhæng vil Kulturregion Sønderjylland-Schleswig repræsentere den samlede grænselandsgeografi og således fremme udveksling mellem aktører på begge sider af grænsen.

Multiplikatorernes kommunikationskredsløb:

Gennem deltagelse i diverse nationale og regionale fagnetværk vil repræsentanter fra partnerskabet og projektsekretariatet indgå i erfaringsudveksling med aktører fra både Danmark og Tyskland, der således vil bidrage til at viderebringe information om Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig i deres netværk og omvendt. Projektsekretariatet vil bruge denne form for multiplikatorernes kommunikationskredsløb og udbygge den yderligere. Desuden vil Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig samarbejde med etablerede dansk-tyske netværk og partnerskaber som museumsnetværket NORDMUS, Goethe-Institut i København, den danske og tyske ambassade og Kulturknotenpunkte Schleswig-Holstein.

Es wurde eine Vereinbarung mit der Region Syddanmark und den beiden Kulturregionen „Trekant“ und „Fyn“ getroffen, die Zusammenarbeit hinsichtlich der Sondierung der Möglichkeiten für einen gemeinsamen Kulturtreff zu intensivieren. Solch ein gemeinsamer Kulturtreff würde darauf abzielen, die verschiedenen Kulturaktivitäten und die Bedeutung der Kultur in der Region Syddanmark sichtbar zu machen sowie Kontakte zwischen Einwohner*innen, Kulturakteur*innen und anderen relevanten Gruppen zu schaffen und Erfahrungen auszutauschen. In diesem Zusammenhang wird die Kulturregion Sønderjylland-Schleswig die gesamte Grenzlandgeografie vertreten und somit den Austausch zwischen Akteur*innen beiderseits der Grenze fördern.

Der Kommunikationskreislauf der Multiplikator*innen:

Durch die Teilnahme an diversen nationalen und regionalen fachorientierten Netzwerken werden Vertreter*innen der Partnerschaft und des Projektsekretariats zu einem Erfahrungsaustausch mit Akteur*innen aus Deutschland und Dänemark beitragen. Diese werden dazu beitragen, Informationen über die Kulturvereinbarung Sønderjylland-Schleswig in ihren Netzwerken zu verbreiten und umgekehrt. Das Projektsekretariat wird diese Form der Kommunikation und den "Multiplikator-Kreislauf" weiter ausbauen und nutzen. Außerdem wird die Kulturvereinbarung Sønderjylland-Schleswig auch mit etablierten deutsch-dänischen Netzwerken zusammenarbeiten, hierunter das Museumsnetzwerk NORDMUS, das Goethe-Institut in Kopenhagen, die deutschen und dänischen Botschaften und die Kulturknotenpunkte Schleswig-Holstein.